

533. Kolejne stanowisko *Anergates atratulus* (SCHENCK, 1852) (Hymenoptera: Formicidae) w Polsce

Another locality of *Anergates atratulus* (SCHENCK, 1852) (Hymenoptera: Formicidae) in Poland

KEY WORDS: Hymenoptera, Formicidae, *Anergates atratulus*, ants, social parasites, faunistic record, Sandomierska Lowland, Poland.

Anergates atratulus (SCHENCK, 1852) – nieróbka czarniawa, jedyny przedstawiciel tego rodzaju mrówek, jest euroszyberyjskim (zawleczonym wraz z gatunkiem gospodarza do wschodniej części Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej) obligatoryjnym pasożytem społecznym. Wszędzie występuje lokalnie i jest spotykany skrajnie rzadko – po części z powodu skrytego trybu życia. Żyje w mrowiskach gatunków z grupy *Tetramorium caespitum/impurum*, przejawiając skrajnie zaawansowaną formę inkwilinizmu (sublokatorstwa). Nie ma własnej kasty robotnic. W opanowanych przezeń, pozbawionych prawowitej królowej, koloniach gospodarza występuje zwykle kilka fizogastrycznych samic *A. atratulus* i ich bardzo liczne potomstwo. Samice żyją krótko, do czasu wymarcia obsługujących je robotnic gatunku gospodarza – zwykle nie dłużej niż 2–3 lata. Przez ten czas wydają ogromną liczbę młodych samic i samców. Samce są bezskrzydłe, poczwarkokształtne; kopulacja odbywa się wewnątrz gniazda, po czym zaplemnione (uskrzydłone) samice rozlatują się – w okresie od maja do sierpnia – w poszukiwaniu nowych kolonii gospodarzy. Zwykle te właśnie młode samice, chwymane podczas (z zasady krótkich) przelotów, są źródłem danych o występowaniu gatunku.

W Polsce, nie licząc XIX-wiecznego ogólnikowego stwierdzenia w „Zachodnich i Wschodnich Prusach” (BRISCHKE 1888: Schr. naturf. Ges. Danzig, NF, 7: 85-107), *A. atratulus* był dotychczas podawany czterokrotnie (nie licząc doniesień wtórnych):

- z Wyspy Sobieszewskiej w Gdańsku (Pobrzeże Bałtyku) (KOEHLER 1958: Pol. Pismo ent., 27: 105-108);
- z Borów Tucholskich (Pojezierze Pomorskie) (SZUJECKI i in. 1978: Memorab. zool., 29: 183-189);
- z Łącka k. Gostynina (Nizina Mazowiecka) (MAZUR 1983: Mrówki borów sosnowych Polski. Rozprawy Naukowe i Monografie, 25, SGGW-AR, Warszawa: 1-200);
- z Pienin (CZECHOWSKI i in. 2002: The ants (Hymenoptera, Formicidae) of Poland. MIZPAS, Warszawa. 71 ss.) (leg. M. WOYCIECHOWSKI).

Nowa informacja o występowaniu tego gatunku pochodzi z Niziny Sandomierskiej, a znalezisko z okresu prowadzonych przez Muzeum i Instytut Zoologii PAN badań nad fauną regionalną:

- Puszcza Sandomierska, Nadleśnictwo Buda Stalowska, Leśnictwo Stale, oddz. 208, szkółka leśna Bukie (UTM: EA59), 15 V – 4 VI 1998 – 4 ♀♀ (uskrzydłone), w pułapce Malaïse’a, leg. T. HUFLEJT et M. ŁUSZCZAK.

Panu Tomaszowi HUFLEJTOWI bardzo dziękuję za przekazanie okazów.

Wojciech CZECHOWSKI, Muz. i Inst. Zool. PAN, Warszawa